

Om de hemska tvivlen på allt heligt, med vilka somliga Guds bara plågas

Men deras ögon voro förhållna, så all de icke igenkände honom (Luk. 24:16).

Det hörer till de mera skarpa ris, som Gud använder på oss till att göra oss mjuka, gudfruktiga, andligen fattiga m.m., då han drager sin hand ifrån oss, lämnar oss i mörker och låter satan där »sälla» och »kindpusta» oss, inpredika i våra hjärtan tvivel och misstankar på allt heligt.

Detta är något, som icke alla kristna förstå sig på; denna betraktelse behöver man icke heller höra alla tider, men den är kanske desto mer behövlig för vissa. – Det var en tid, en ljuvlig tid, då lärjungarna såg Jesus ansikte mot ansikte, »skådade ock hans härlighet, såsom den av Fadern enföddes härlighet, full av nåd och sanning», ja, fingo i barnslig enfald och kärlek luta sitt huvud till hans varma bröst och av hans egen mun emottaga himlavishetens ord; men det kom andra tider - det kom en tid, då han sade till dem: Se, satan har begärt eder för att sälla eder såsom vete» - »en liten tid, och I sen mig icke» - »och I skolen gråta och jämra eder» (Luk. 22:31; Joh. 16:19-20).

Och det kom ock en sådan stund, en sådan »mörkrets makt» över dem, att de icke igenkände sin Herre, fastän han stod framför dem, ja, fastän han ock visade sina mest utmärkande kännetecken: sina genomborrade händers och sin uppstungna sidas djupa märken. »Men deras ögon voro förhållna», säger evangelisten, »så att de icke igenkände honom». Sådant händer ännu, och då kan det vara gott att förstå saken. Herren give sin välsignelse till dessa rader, att de kunna tjäna någon behövande själ till ett gott råd i nödens stund!

Först må här märkas, att vi icke tala om de obotfärdigas uppsåtliga otro, gensägelse och strid emot sanningen, eller vad man kallar »fritänkeri»; utan vi tala om de botfärdiga och troгна, vilkas hjärtan av djävulen beskjas med pinsamma tvivel över de för dem dyrbaraste sanningar. De önska ingenting hellre, än att kunna på det vissaste och fastaste tro allt Guds ord; men de kunna icke; de angripas emot sin vilja av hemska tvivel och misstankar på allt, på det heligaste, på bibelns gudomlighet, på ett liv efter detta, ja, på själva Guds tillvaro; varmed ofta förena sig ohyggliga, hädiska tankar och häftig bitterhet mot den gode Guden, vilka till de trognas stora förskräckelse ingjutas i deras hjärtan under själva bönen. Äro sådana erfarenheter korta och hastigt övergående, så äro de av mindre vikt; men somliga Guds barn råka i ett långvarigt, som dem tyckes oändligt, tvivlansmörker, där det synes, som de skulle alldeles förgås.

Nu är det sant: den, som verkar sådant, är visserligen ingen annan, än den grymme, arge djävulen själv, med sina »glödande skott», varmed han jagar och förföljer alla dem, som söka saligheten; men vi veta, att Gud också håller tyglarna på djävulen, att den arge fienden ingenting kan göra oss utan den store Gudens tillståndelse; såsom i Jobs 1 kap. står, att »satan inställde sig inför Herren» och bad att få försöka Job; och Kristus säger: »Satan har begärt eder för att sälla eder såsom vete.» Därför säger Jeremia: »Vem är den som bjöd, och det skedde, utan att Herren har befallt det? Kommer icke från den Högstes mun både det onda och det goda?» (Klagov. 3:37).

Det är därför viktigt att skåda Gud häri och att undersöka, vad som kan vara Guds mening och avsikt med det, som han låter övergå oss; ty då veta vi ock, huru och när prövningen skall upphöra, nämligen när Guds ändamål därmed är vunnet. Gud gör ingenting utan ändamål; »han plågar icke människorna av hjärtat» (Klagov. 3:33), utan endast »om så måste vara», såsom Petrus säger: »I fån fröjda eder, efter att nu en liten tid, om så måste vara, hava lidit bedrövelse under mångahanda prövningar, på det att eder beprövade tro må befinnas mycket dyrbarare än det förgängliga guld, som provas i eld» (1 Petr. 1: 5-7).

Härav ledas vi nu till den rätta vägen att utkomma ur tvivlens mörker och helveteseld. »Herre, du har slagit oss, hela oss ock!» »Du förer till helvetet, men förer ock därut igen.» Här hjälper ingen mänsklig makt eller konst, men att ödmjuka sig under Guds mäktiga hand, det hjälper, att lära det, som skall läras, giva akt på Guds mening och rätta sig därefter, det hjälper.

Visserligen skall den anfäktade själen också en gång få se bevis på bibelns gudomlighet, ja, både inre och yttre bevis, så starka, himmelsklara och oemotsägliga, att hon skall både häpnas och fröjdas; men det sker icke, förrän en annan hjälp gått förut; icke förrän Herren först sagt till själen: hav din syn! och till satan: gå bort! och till stormen: var stilla! Det hjälper icke, att solen lyser och föremålet sättes nära, om ögonen äro förhållna med ett tjockt täckelse; det hjälper icke, att beviset är i sig självt klart och för alla andra skulle synas klart som solen - det hjälper icke, så länge själen är under satans sällning; sinnena måste först återfå sin reda och sans.

Det är till märkandes, att denna anfäktning består huvudsakligen uti en sinnenas förvirring; styrkan av satans anfall består icke så mycket uti några skäl och grunder, som icke fastmer uti det alarm, mörker och förvirring, han åstadkommer, eller såsom Jesus kallar det: »sällningen», varigenom han så omkastar oss, såsom vete i sället, att vi icke hava den ringaste reda på oss; liksom genom sällning vetekornen bliva så omblandade, att det icke är möjligt sammanleta och hopfoga de korn, som tillhört samma ax. Medan denna sällning fortfar, gälla inga bevis; själen är såsom ett i tusende bitar sönderslaget lerkärl, som icke kan behålla någonting.

Men huru kan man förödmjuka sig under Guds mäktiga hand och under sanningen, samt bida efter Herren, då det till och med är fråga, om det finnes någon Gud och någon sanning? O ja, det är underligt med de kristnas tvivel. De hava på samma gång i sitt inre det djupaste medvetande av Guds och sanningens verklighet. De skulle eljest icke så martera sig, förebrå och fördöma sig för samma tvivel, som de göra.

Men vad Gud har för ändamål därmed, att han lämnar själen åt sig själv och åt satan, att sällas och anfäktas med tvivel, det kan man märka av själva medlet, eller av denna försökelses egen beskaffenhet, samt av Guds ord härom. När en själ, som ingenting högre önskade, än att kunna rätt hjärtligen tro och älska sin Frälsare, blir så eländig, så förmörkad och förvirrad, att hon också kan tvivla, om det finnes en Gud - blir så blind, att hon icke ser vad de råaste hedningar sett, att det måste finnas en Mästare till ett så stort och ståtligt verk, som världen är - blir därjämte så ohygglig, ja, djävulsk, att ock bitter hädelse emot den store, gode Guden utbryter ur hennes hjärta, just då hon gått att tillbedja honom; blir nu häröver helt förskräckt och förtvivlad, pinas såsom i eld, men kan icke göra sig fri, utan arbetar och arbetar för att finna ett fäste för sin tro, finna säkerhet för någonting, men finner intet, utan oavlåtligen kastas av och an.

O, då lär hon äntligen rätt eftertryckligt, vad människan är, vad vårt förstånd, ljus, kraft och fria vilja förmå! Då lär hon förstå, vad det olyckliga syndafallet medförde. Då lär hon att värdera de minsta smulor av nåd, av det livets bröd, som nedkommer från himmelen - i stället för att vämjäs vid överflödet! Ja, då lär hon, så att hon minns det, att tron icke är i människans makt, utan är en Guds gåva. Sådant kan man väl tro sig förut veta, man kan snart medgiva och ganska lätt uttala den bekännelsen, att vi äro intet, förmå intet, »äro icke ens skickliga att tänka något, såsom av oss själva»; men man menar det aldrig så verkligt, förrän man i anfäktningen lärt det, i denna eller någon annan anfäktning.

Hos Adams barn ligger alltid på djupet den tanken, att de själva skola vara, kunna och göra något; detta är den djupaste smittan i all människonatur allt sedan den stunden, då den gamla ormen inlade i människan sin egen stolta andes säd med de orden: »I skolen varda såsom Gud, vetande, vad gott och ont är» (1 Mos. 3:5).

Men nu är det Guds fastställda beslut, att vår upprättelse och frälsning skall ske på en motsatt väg emot den, varpå vårt fall skedde; att vi skola gå den vägen tillbaka, som vi gått bort, och bära igen, vad vi stulit, nämligen Herrens ära. Därför är hela omvändelsens och nya födelsens väg så anlagd, att vi skola i allting förödmjukas, bliva till skam och till intet. Se, detta är just kristendomens hemlighet. Därför brottas Herren med oss och bryter oss så i nattens mörker, att vi aldrig mer skola gå så raka och stolta, utan känna vår höft ur led (1 Mos. 32:25).

Vi skola nämligen lära, att det icke är nog därmed, att vi icke hava någon förtjänst hos Gud, att han måste skänka oss nåd av idel nåd, genom vår Fräsare Jesus Kristus, utan att han också måste skänka oss den nåden och gåvan att kunna emottaga detta, att han måste också skänka oss tron. Ja, att det icke är nog för vår tro, att den har ett sant och pålitligt föremål; icke nog, att Gud givit oss en orubblig sanning att omfatta; utan att det fordras ännu, att Gud därjämte giver oss själva tron, giver oss handen, varmed vi kunna emottaga föremålet. Det är icke nog, att han givit oss solens ljus, han måste också giva oss ögon, innan vi kunna se något.

Nog var det den sanne Kristus, som stod framför Maria vid graven och gick med de två lärjungarna till Emmaus; nog var han i sig själv lika så igenkännlig, ja, genom sina sår ännu mer utmärkt än någonsin, och nog visade han dessa; men vad som felades var, att »deras ögon (genom den av honom förutsagda sällningen) voro förhållna, så att de icke igenkände honom.» Men när han sedan bröt brödet med dem i Emmaus, »då öppnades», säger evangelisten, »deras ögon, och de igenkände honom» (Luk. 24:31); och åter, v. 45 om de elva inom de stängda dörrarna: »Då öppnade han deras sinne, så att de förstodo skrifterna.» Detta är vad som i denna anfäktning fordras; sedan få vi även se tecken och bevis på sanningen. Emellertid gäller det, att ändå se på honom och höra hans tal, även medan vi ännu icke fått full syn, såsom dessa lärjungar gjorde, så vill han därunder öppna oss vårt sinne.

Utom det redan anförda huvudändamålet, som Gud åsyftar, då han låter satan beskjuta våra hjärtan med tvivel, så vill han också med detta hårda medel lära oss, dels att bättre värdera ordet och trons gåva, dels ock att mera undergivet lyda hans vilja.

När en kristen börjar vämjäs vid himlabrödet, förakta och försumma ordet, är det enligt med Guds rättvisa, att han låter fråntaga honom ljuset däri. Visst icke är detta alltid händelsen, men ofta nog upptäcker man, att själar, som lida av tvivel på ordet, äro vårdslösa och försumliga uti dess begagnande och vilja leva på vad de förut veta. På detta sätt kan man icke få njuta dess kraft.

Först ligger det i sakens natur, att den, som sällan ser en viss person, måste till slut icke igenkänna honom; att den, som sällan vill umgås med Gud i ordet och där skåda honom, utan kastar blott hastiga och förströdda blickar dit in, icke kan smaka och se Herrens härlighet, utan omsider icke finner någonting gudomligt. Men, såsom redan är sagt, så är det ock Guds rättvisa, men tillika nådiga dom, att den, som håller det för så ringa, att han icke får tid att betrakta det, skall få erfara, huru han då befinner sig, när Guds ord tages ifrån honom. På detta sätt hava många kallsinniga blivit brinnande angelägna om ordet, så att de nu värdera smulor av livets bröd, då de förut vämjdes vid överflödet.

Likaledes är olydnad och gensträvighet emot Herren en orsak, varför han undandrager oss ljuset. Det händer nämligen även de trogna, som eljest i allmänhet vilja uti allt lyda Gud, att de i en viss sak börja värja sig för Herrens vilja och draga sig undan, liksom den eljest fromme profeten Jona, i trots av Guds befallning, flydde ifrån Nineve. Vad gör då Herren? Jo, likasom han lät kasta Jona i valfiskens buk, till dess han i detta hemska mörker hade lärt att frukta och lyda sin Herre och var glad att göra hans vilja; så gör Herren ännu: då syndaren stretar emot hans vilja, fråntager han honom ordets ljus, insätter honom i mörk arrest och på mager kost, till dess han blir mjuk och är hjärtligen glad att hellre med Guds ljus och frid i själen göra vad som helst, det Herren äskar, än han vill sakna det ljuset.

Och när människan nu vill icke blott förstå, utan ock lyda Guds ord, då får hon också ljuset; såsom Jesus säger: »Om någon vill göra hans vilja, skall han förstå, om läran är från Gud» (Joh. 7:17). Vad här ännu vore att säga, skola vi vidare lära av en berättelse och bekännelse utav en man, som erfarit, vad här omtalas. Han berättar följande:

Genom vår Guds innerliga barmhärtighet hade jag redan i 8 år levat i förening med min Frälsare, ett saligt liv, under blott vanliga barnaövningar, strider och växlingar, då äntligen, år 1839, hela mitt himmelrike tycktes tagas ifrån mig, och jag kom i en djup helvetespina, blott genom de gruvligaste tvivel på allt heligt. Visst hade jag även en och annan gång förut haft anfall av samma frestelse, men endast kortare och övergående.

Jag erinrar mig i synnerhet en händelse, 3 år förut, då jag hade predikat i en landskyrka, och många fromma själar från närmaste stad hade kommit dit ut samt efter predikan yttrat stor glädje; då fick jag på aftonen en så häftig anfäktning av tvivel på allt Guds ord, att jag blev så vanmäktig, att jag icke förmådde stå på mina ben, utan måste ligga. Men det blev bättre om några timmar, så att jag åter såg Guds härlighet. Vad detta betyder, förstod jag sedan av 2 Kor. 12:7: »På det att jag icke skulle förhäva mig över de utomordentliga uppenbarelserna, gavs mig en påle för köttet, en satans ängel, som skulle kindpusta mig» m.m.

Men med mitt långvariga, mig helt förstörande tvivlansmörker, 3 år senare, var händelsen följande: Jag levde såsom informator på en herrgård 3 km från Stockholm - i ett gräsligt mörkt land, där jag på ett helt år icke träffade en enda själ, som frågade efter Gud. Här hade jag länge en svår kamp däruti, att jag bad Gud om en sak, som jag ansåg bestämt vara Guds vilja, men blev aldrig bönhörd. Jag hade även förut, under min vistelse i Uppsala, mycket bedit om detsamma, och nu var det ett helt år min första och sista bön. Att tillägga: »Fader, icke som jag vill, utan som du vill», ansåg jag knappt kristligt, då jag ju endast bad om kraft och förmåga till något, som var Guds egen bestämdaste vilja, menade jag.

Så länge jag nu icke fick denna kraft, var jag i en beständig nöd, icke blott genom den begärda kraftens uteblivande, utan i synnerhet genom de tvivel, som jag grundade därpå, att jag aldrig blev bönhörd. Det måste icke finnas någon Gud, bibeln måste icke innehålla Guds ord, då jag aldrig blir hörd uti en sådan bön, som denna. Så tänkte jag ofta.

Och tvivlen på min egen benådning, samt om en Gud vore till - därom vill jag icke tala. Det var ju tydligt, att jag åtminstone vore alldeles övergiven av Herren. Ack Gud! Det trodde jag icke, att du kunde föra en så hård lek med något barn! Så förgät jag ditt ord: »Mina tankar äro icke sådana, som edra tankar!» Dock, huru kunde jag väl tänka, att Gud i denna fråga vore av annan mening än jag?

Då David yttrade sin fromma tanke till Natan: »Se, jag bor i ett hus av cederträ, och Guds ark bor i ett tygtält; jag vill bygga åt Herren ett hus»; vad skulle profeten annat tänka och svara, än detta: »Gå och gör allt vad du har på hjärtat; ty Herren är med dig?» Huru skulle han hava tänkt, att Gud skulle komma om natten och säga: »David skall icke bygga mig ett hus - jag har alltid vandrat omkring i ett tält och i ett tabernakel» etc. (2 Sam. 7:1-6)? Något sådant var det, som nu hände mig.

På denna väg kom jag till de gruvligaste tvivel. Deras bestämdare makt över mig börjades sålunda: jag låg en kväll på mina knän i bön på min ensamma kammare. Hastigt ryste jag tillbaka för mitt förehavande, sprang upp mitt i bönen och utstötte hädande ord, sålunda: »Hu! Vilken galenskap! Med vem talar jag här! Finnes väl Gud här på min trånga kammare! O nej! Vilken dårskap!» o.s.v.

Med detta sinne kastade jag mig på sängen under mörka, hemska tankar och låg så, till dess jag somnade. På morgonen vaknade jag - utan Gud; levde dagen igenom - utan Gud; gick åter till sängs - utan Gud.

Men att det icke ändå fanns en Gud, det kunde jag aldrig alldeles visst besluta. Jag hade nu en stor fråga dag och natt att avgöra: om det fanns en Gud eller icke.

I denna grövsta form varade dock mitt tvivel icke länge. Jag fick en afton en ljusare stund, så att jag till och med under en viss glädje skrev på rim:

Sol, måne, stjärnor, världar, himlar
Och jorden i sin rika skrud,
Ja, allt vad för mitt öga vimlar,
Allt säger mig: Det finns en Gud.
Ty ej har världen skapt sig själver;
Det måste finnas någon ann',
Som allting skapat, styrer, välver,
Och Gud Allsmäktig heter han.

Men den andra stora frågan blev: - Innehåller bibeln denne store Gudens ord? Med denna fråga på hjärtat satt jag nu dag efter dag med ögonen stirrande i vädret, skarpt, men korsvis tänkande på allt vad jag visste ur historien, filosofien och teologin, för att finna något visst för eller emot, blott jag finge något slut och beslut i frågan. Men allt var lika fruktlöst. Den slutledning och bevisningsbyggnad, som jag den ena stunden uppställde, ramlade den andra genom en ny arglistig invändning.

Mitt sinne var ett i många bitar sönderslaget lerkärl, som icke kunde behålla någonting. I detta tillstånd levde jag i flera veckor. Gossarna, som jag informerade, blevo nu mindre väl efterhållna; ty informatorn vistades med sin själ i långt avlägsna regioner. Stundom försjönk jag i öm och bitter sorg över mitt olyckliga tillstånd, i synnerhet vid tanken på de lyckliga åren, då jag hade levat i den innerligaste förening med min Frälsare, smakat och sett, huru ljuvlig Herren är, förstått och trott evangeliets härligaste sanningar.

Ty i de första åren av mitt nådaliv hade jag mycket ljuva erfarenheter av min Frälsares nåd och närvaro, levde mellan skolterminerna ibland en hop nådesyskon, som stodo i den första kärlekens värma och livlighet, och jag brukade sommartiden ofta vistas hela dagar i skogen, med en bit mat och en bok, för att få helt ostörd vara med min Frälsare i förtroligaste samtal och böner; äntligen hade jag ock i några år ganska mycket arbetat på andras väckande och upplysande samt därvid fått vara ett medel till mångas salighet i Kristus.

Detta saliga liv stod nu för min själ såsom ett förlorat paradys; jag såg mig själv såsom en avfälling och skamfläck för Guds folk, vilken snart skulle bliva för alla mina bekanta till en bedrövelse och för andra, som tänkte på omvändelse, ett avskräckande exempel. O, du mitt livs Gud! Du allena vet de hemska tankar och råd, jag härunder stundom fattade, från vilkas utförande blott din mäktiga hand och fasan för helvetet höll mig tillbaka! Därom vill jag icke för människor tala. Här sitter jag ännu inför dig, under din barmhärtighet och dina vingars skugga.

Särskilt upprördes min sorg och flödade mina tårar, då jag fick brev från mycket kära vänner, mina syskon, fäder och barn i Kristus, eller själv skrev till dem. Och det var underligt, att huru förfallen min tro än var, huru gruvliga tvivel jag än kände, kunde jag dock på det varmaste lyckönska dem, som trodde, och hålla dem såsom Guds änglar lyckliga och älskliga. Blott för mig var allt förlorat.

I denna belägenhet skrev jag äntligen till en gammal vän, en upplyst och erfaren prost, C. E-s, om mitt tillstånd - till mina närmaste ville jag icke skriva därom, för att icke i förtid oro dem. Denne Herrens tjänare svarade mig på det mest ömma och deltagande sätt. Summan av hans brev var, att jag borde fortfara att läsa den misstänkta gamla bibeln, om ock satan vid varje rad röt: Vem vet, om det är Guds ord?

För det andra, att jag borde under bön ännu bida efter Herren och därvid väl vakta mig för att föreskriva honom något, utan med viljelös lydaktighet blott följa hans vink. »Ja, käre broder», - så slutar han - »jag kan intet säkrare råd giva dig, än detta; ty jag vet intet viktigare ord i denna sak av min Herre, än detta: "Om någon vill göra hans vilja, skall han förstå, om läran är från Gud"; och åter: "ödmjuka er under Guds mäktiga hand, på det att han må upphöja eder i sinom tid."»

Detta brev från den älsklige prosten gjorde visst strax ett gott intryck på mig - väckte ett litet hopp eller en aning, att jag ännu en gång kunde komma till tron och ljuset; men det goda intrycket försvann snart. De råd, som det innehöll, voro visst goda, men mig hjälpte de icke. Jag genomlevde åter några bedrövliga veckor i gruvliga anfäktningar. Omsider kände jag en synnerlig lust att få samråda med någon troende, helst muntligen, då kunde jag genast få framställa mina invändningar och höra, huru dessa kunde besvaras.

Men till vilken skulle jag då vända mig? Det borde vara någon upplyst och erfaren Andens man. Visst hade huvudstaden många präster; men, tänkte jag, »arbetarna äro få». Av Guds Ande lärda, pånyttfödda och verksamma själasörjare skulle nog låta höra av sig, ty en stad på berget är icke fördold. Så tänkte jag.

Men just i samma dagar fick jag även höra ett gny av en andlig verksamhet, som gick något utöver den vanliga - ett sorl av världens smädelser - allt goda tecken. Det var nämligen en engelsk präst vid namn Scott, omkring vilken det rörde sig. Denne, tänkte jag, praktiserar i själavård; han torde förstå sig på mina bekymmer; jag har lust att höra, vad denne kan säga därom. Med sådana tankar for jag in till Stockholm och uppsökte den engelske prästen.

Driven av nöden, steg jag in till den obekante och omtalade snart hela mitt tillstånd. Därpå svarade han först med några enkla och lätta anmärkningar över denna anfäktnings art i allmänhet. Sedan sade han: »Herrn har studerat och känner således de bevis för bibelns gudomliga ursprung, som i teologin vanligen förekomma?» - Ja. - »Men jag förstår, de gälla icke nu?» - Nej. - »Ett, som är mycket enkelt och just för dess enkelhet ganska kraftigt, vill jag dock framställa, nämligen detta: Om bibeln icke verkligt innehåller Guds ord, såsom den själv försäkrar, vems ord är det då? Är det onda eller fromma människor, som sammansatt denna bok?

Är det möjligt, att onda människor hava skrivit en bok, som så anderikt, kraftfullt och djupt beskriver och fördömer just dem och deras väsende? Men lika omöjligt är det, att fromma människor hava kunnat skriva den, om den icke är sann; ty kunna väl fromma människor hopdikta lögnen och utgiva dem för Guds ord?

Märk, det ena århundradet efter det andra dikta på en och samma stora sammanhängande lögn; dikta händelser och underverk, som alla syfta på samma stora huvudtanke - och allt är lögn - och de utgiva det för Guds ord?! Kommer ock sådant överens med den heliga, kraftiga och höga anda, som råder i den heliga skrift? Korteligen: Bibeln har vittnesbördet i sig själv, har en sådan anda, att den, som känner henne, men icke vill tro, att hon innehåller Guds ord, måste antaga de grövsta orimligheter.» Sådant talade den engelske prästen.

Härvid gick en sådan stråle av ljus och tröst genom min själ, att några glädjetårar stodo mig i ögonen - det var ett ögonblick av sådan hugsvalelse, som jag på många veckor, ja, månader icke hade haft. Jag kunde intet invända, utan sökte blott kunna behålla den utsikt, jag hade fått. Nu uppmanade han mig vidare, att under bön till Gud om hans förbarmande fortfara att läsa bibeln.

Men ännu var icke förlossningens timme slagen. Jag kom hem, tänkte och tänkte åter en vecka och var åter i samma mörker. Ett oändligt och oresonligt »ho vet? ho vet?» gjorde allting ovisst för mig; min hela själ var i ett så tjockt mörker, i sådan förvirring och sällning, att jag icke såg det ringaste, eller

kunde behålla det, om jag ett ögonblick fattade det. Efter en vecka kom jag åter till den gode engelsmannen. Han frågade, huru det gått, om jag kommit ut från min frestelse. Nej, svarade jag, allt är mig lika ovisst. Nu gav han mig ett annat, ett ganska besynnerligt råd. Han sade: »Jag förmodar, att det icke är endast motsägelser mot skriften, som ingivas i hjärtat, utan även stundom bättre tankar, såsom vederläggningar av de förra?» – Ja, sade jag då.

»Tag då och skriv upp både de förra och de senare och beskåda dem sedan sakta och grundligt. I denna frestelse består fiendens makt förnämligast uti att omkasta och förvirra tankarna. Han är mörkrets ande, älskar icke ljuset, icke allvarlig och grundlig forskning; genom att framdragas i ljuset avvärjas han. Sätt upp på papperet allt, som ingives, mot och med, och betrakta sedan, vilket som väger mera.»

Med detta besynnerliga råd gick jag; och Herren välsignade det så underbart, att jag tre dagar därefter kom till en sådan visshet om bibelns gudomliga ursprung och sanningen av allt vad där står, att jag både häpnade och fröjdades, så att jag i glad rörelse skälvde och grät en lång stund på min kammare. Allt är sant, alldeles sant, gudomligt sant, och allt är kvar, som jag har sört såsom förlorat! Sådant talade jag.

Jag såg nu icke allenast allt vad jag förr sett, utan mina ögon voro liksom helt förnyade, så att jag såg allting ännu klarare, än någonsin. Det var nu i min själ, såsom det är i naturen, när tjocka moln, regn och oväder i flera dagar betäckt landet, och det hastigt klarnat, så att icke en molnfläck syns, då hela luften är så renad och solen så härligt skiner på de våta glittrande löven, att man tycker sig aldrig hava sett en sådan skön natur.

Nu återkom även den så förstörda, så länge saknade barnatillförsikten till Gud; jag fick nåd att åter tro mina synders förlåtelse, kunde nu på nytt omfamna min Frälsare, mitt livs Gud, och med Tomas salig utbrista: O, min Herre och min Gud!

Till vissheten om bibelns gudomliga ursprung kom jag på en alldeles egen väg, under det jag uppsatte vad förnuftet samt den onde och den gode Anden ingåvo mig för eller emot. Jag trodde ingenting, jag skulle se - som Tomas - och sedan jag genom ett slags seende kommit till tro, då såg jag sedan över allt de härligaste bevis för samma gudomliga sanning. Att utförligt beskriva den väg, på vilken jag kom till vissheten, vore mindre värt; dock något i korthet därom. Mina skrupler hade sammandragit sig till 2:e huvudfrågor.

Den första var: Har det varit Guds mening och vilja, då han skapade människan, att hon skulle känna och dyrka sin Skapare? Om detta varit Guds avsikt med avseende på människan, så måste han också hava sört för att det skulle bli henne möjligt, måste han också hava givit henne en ledning, ett rättesnöre för sin kännedom och dyrkan.

Då blev andra frågan: Har Gud lagt detta rättesnöre inom människan eller givit henne ett yttre ord? Svaret på den förra frågan såg jag i den hos alla nationer befintliga känslan av behovet utav en Gud, av gudar och deras dyrkande, som gör, att när hedningen intet bättre vet om Gud, han dock bildar sig en gud av trä eller sten; men en gud skall han hava. Av denna djupa, mäktiga, allmänna känsla såg jag, att Gud, som icke gjort någonting utan ändamål (icke heller denna känsla), måste hava ämnat människan till sin kännedom och dyrkan.

Men att Gud icke lagt rättesnöret för sin kännedom inom människan, det såg jag utav de otaliga, olika och oerhört dåraktiga meningar om Gud och företag till hans dyrkande, som där uppstå, varest människan är lämnad åt sig själv. Därav såg jag, att Gud måste hava lagt ledningen och rättesnöret utom människan, eller också lämnat henne i hennes av honom ingivna oändliga sökande utan något rättesnöre på jorden, vilket är orimligt.

När jag nu hade kommit så långt, då var det mig sedan lätt att veta, att den gamla heliga bibelns lära var den enda, som tillfredsställer och motsvarar människans känsla och behov, så att man blott i henne känner sig liksom hemkommen, i henne finner och igenkänner just vad man sökte. Jag säger: detta var den väg, på vilken jag blev övertygad om ordets gudomlighet; jag anser det icke som en väg för vem som helst.

När nu på detta sätt något ljus hade inkommit i min själs mörka hus, såg jag sedan mycket. Nu såg jag t.ex., att den religion måste vara gudomlig, som, på samma gång den har hela världens fiendskap emot sig, likväl intager och besestrar världen; på samma gång den är en förargelse och galenskap för allt förnuft och en plåga för all människonatur, så att allt mänskligt, varje människas hjärta och förnuft spjärnar och strider emot henne, hon dock intager och omskapar världen, folk och länder. Jag såg, att ingen vishet på jorden så sant och träffande beskriver orsakerna till naturens fiendskap emot Gud och hans vägar, beskriver mitt eget hjärtas fördärv och alla människors.

Jag såg, att bibelns lära varit och är det enda medlet, som förmår omskapa och helga en fördärvad människa och i hennes hjärta upprätta ett himmelrike av ousäglig salighet redan på jorden. Jag såg, huru alla bibelns sanna vänner aldrig ångra sig, utan söka tvärt om, med stor strid mot det onda, att kunna bibehålla sig vid Kristi lära, samt att, när döden kommer, de hava tröst och glädje; då däremot hennes fiender, sedan de i sin stolthet rasat ut, äro eländiga, bäva och gruva sig, och vid dödens anblick gärna vilja krypa in under hennes vingars skydd.

Vidare såg jag, att all bibellära grundar sig på stora offentliga tilldragelser, vilka, om de icke verkligt hade hänt, skulle utav de många bittra fienderna, vilka voro de mäktigaste och flesta i landet, väl blivit vederlagda, helst på den tiden, när de först förkunnades såsom nyss skedda; men att, när själva tilldragelsernas sannfärdighet icke kunde bestridas, utan endast deras betydelse och lärdom genom fiendskap till densamma föraktades och förföljdes, sanningen därigenom endast bekräftades.*

Jag såg, att tilldragelsernas vittnen och förkunnare alla beredde sig på att lida marter och död, icke vinna någon ära eller lust på jorden, utan möda, marter och död för sitt vittnesmål, och ändå fortforo de. Varför skulle de gjort det, om de icke varit vissa på sanningen av vad de berättade? Varför skulle Petrus, Johannes och den misstänksamme, för tvivel böjde Tomas vittna om Kristus, om de hade blivit bedragna på honom (såsom de två emmautiska lärjungarna fruktade) (Luk. 24:21), om de icke verkligt sett honom uppstånden? - varför ändå fortfara och vittna, om han var kvar i graven och hade bedragit dem, då de visste, att de för sitt vittnesmål gjorde sig blott till »slaktefår»? (Rom. 8:36). Deras svar läsas i 2 Petr. 1:16–21; 1 Joh. 1:1–3.

Äntligen såg jag, att ingen annan än Gud kan förutsäga, vad som flera hundra år fram i tiden skall ske; men att judarna, som med sådant nit bevarat bibeln för all förfalskning att de hållit, räkning på bokstäverna i densamma, likväl i sina egna biblar hava de omständligaste profetior om de för dem mest oväntade händelser, som nu på dem gått och i denna dag gå i punktlig fullbordan för våra ögon - och profetior om Messias, Kristus, tiden och stället för hans födelse, hans släkt, hans verkande, lidande, rop på korset, död, uppståndelse, himmelsfärd; och om judarnas förblindelse, förstockelse, förkastelse, förskingring, och om hedningarnas kallelse m.m. allt över 400 år förut omständligen förutsagt och ända till 1500 år förut uppskrivet och ändå tidigare förutsagt. Sådant började jag nu se.

Och när jag i Stockholm såg judar på gatorna, detta vackra, raska, tilltagsna folk, med deras ännu bevarade egna och utmärkande anletsdrag, och tänkte på deras historia och den besynnerliga Guds dom, som vilar på dem, deras 1800-åriga landsflykt och fruktlösa strävan efter självständighet, var det mig ofta en sådan styrka och uppmuntran i tron, att jag fröjdades åt den härlige Gudens ord - och ofta läste jag då för mig själv nr. 88 i vår psalmbok. Nåväl, så långt ur denna berättelse.

Vi sluta med att ännu en gång erinra, att huvudsaken i den frestelse, vi här betraktat, är: »Deras ögon voro förhållna, så att de icke igenkände honom» (Luk. 24:16), och att medlen och vägarna till hjälp kunna vara åtskilliga - de förnämsta äro här ådagalagda - men själva hjälpen och förlossningen är i Herrens hand, i Herrens barmhärtighet, och inträffar först då, när det händer, som skrivet står: »Då öppnade han dem deras sinne, så att de förstod skrifterna» (v. 45).

** Även hedniska filosofer t. ex. Porphyrius och Celsus, som levde på apostlarnas tid, och vilkas skrifter till en del ännu finnas, vittna om Jesu underverks sanning, i det de tala om dem och förklara dem för trolldomskonster.*

- C-O Rosenius 1848

(sjunde årg)

© Pietisten 2017

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com